

राज्यातील जमीनीना अद्वितीय भूभाग ओळख क्रमांक
ULPIN (Unique Land Parcel Identification Number)
देण्याबाबतची कार्यपध्दती.

महाराष्ट्र शासन
महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्र. संकिर्ण-२०२२/प्र.क्र.१७७/ल-१.
मुख्य इमारत, पहिला मजला, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक : २८ जुलै, २०२२.

वाचा :- १.भूमी संसाधन विभाग, भारत सरकार यांचेकडील दिनांक २०.१०.२०२१ व दिनांक २४.१२.२०२१ चे अ.शा. पत्र.

२. जमाबंदी आयुक्त आणि संचालक, भूमि अभिलेख, महाराष्ट्र राज्य, पुणे याचे क्र. रा. भू. -४, भूभाग ओळख क्रमांक/ULPIN/२०२२, दि. ३१.०३.२०२२ व दिनांक २५.०४.२०२२ चे पत्र.

प्रस्तावना:-

केंद्र शासनाच्या भूमी संसाधन विभागाने संदर्भाधिन क्र.१ च्या पत्रान्वये डिजीटल इंडीया लॅन्ड रेकॉर्ड मॉडर्नायझेशन प्रोग्राम (DILRMP) अंतर्गत संगणकीकृत झालेल्या अधिकार अभिलेखांसाठी अद्वितीय भूभाग ओळख क्रमांक ULPIN (Unique Land Parcel Identification Number) देण्याबाबत निर्देश दिलेले आहेत. सदर निर्देशांत नमूद केल्यानुसार राज्यातील जमीनीना जिओ रेफरन्सिंग नुसार हे क्रमांक देता येतील. तथापि त्यासाठी जिओ रेफरन्सिंगचे काम पुर्ण होणे आवश्यक आहे.

राज्यातील प्रत्येक भूभागास अद्वितीय भूभाग ओळख क्रमांक (ULPIN) देण्यात येणार असल्याने प्रत्येक भूभागास विशिष्ट ओळख निर्माण होणार आहे. तसेच नागरिकांना त्याचा फायदा होणार असून सहजरित्या ULPIN च्या आधारे जागेबाबत तपासणी करणे शक्य होणार आहे. ULPIN चा वापर Interconnectivity of various Systems म्हणजे Data Sharing साठी करण्यात येईल. केंद्र शासनाच्या भूमी संसाधन विभागाच्या निर्देशांस अनुसरून राज्यातील प्रत्येक भूभागास अद्वितीय भूभाग ओळख क्रमांक (Unique Land Parcel Identification Number) देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधिन होती. याबाबत शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतलेला आहे.

शासन निर्णय :-

केंद्र शासनाच्या भूमी संसाधन विभागाने संदर्भाधिन क्र.१ च्या पत्रान्वये डिजीटल इंडीया लॅन्ड रेकॉर्ड मॉडर्नायझेशन प्रोग्राम (DILRMP) अंतर्गत संगणकीकृत झालेल्या अधिकार अभिलेखांसाठी अद्वितीय भूभाग ओळख क्रमांक ULPIN (Unique Land Parcel Identification Number) देण्याबाबत दिलेल्या निर्देशांनुसार राज्यातील प्रत्येक भूभागास अद्वितीय भूभाग ओळख क्रमांक (Unique Land Parcel Identification Number) देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. प्रत्येक भूभागास देण्यात येणारा अद्वितीय भूभाग ओळख क्रमांक (ULPIN) हा विशिष्ट पध्दतीने (Random) तयार होणारा ११ अंकी क्रमांक असेल.

अद्वितीय भूभाग ओळख क्रमांक ULPIN (Unique Land Parcel Identification Number) ग्रामीण व शहरी भागातील भूभागांना देण्याबाबतची कार्यपध्दती खालीलप्रमाणे विहित करण्यात येत आहे.

अ. ग्रामीण अधिकार अभिलेखांकरीता ULPIN:-

१. ग्रामीण भागात सुमारे २.६२ कोटी ७/१२ कार्यान्वीत आहेत.
२. ग्रामीण संगणकीकृत अधिकार अभिलेखांकरीता ULPIN प्रस्तावित करण्यात येत आहे.
३. संगणकीकृत अल्गोरिदमनुसार ULPIN निर्माण होणार असून, त्यामध्ये शहानिशा करण्याची व्यवस्था असेल.
४. दुबार (Duplicate) ULPIN तयार होणार नाही.

५. प्रकरणपरत्वे ULPIN देण्याबाबत खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात येईल.
 - ५.१ अस्तित्वात असलेले सर्व ७/१२ नां ULPIN लागू करण्यात (assign) येतील.
 - ५.२ क्षेत्राच्या सामिलीकरणामुळे अथवा पोटहिस्स्यामुळे त्याचे क्षेत्र व हद्दीमध्ये बदल होणार असल्याने तयार होणाऱ्या नवीन ७/१२ क्रमांकाला नवीन ULPIN देण्यात येईल. त्यासाठी मॅट्रीक्स तयार करून Website वर उपलब्ध करून देण्यात येईल.
 - ५.३ महाराष्ट्र जमीन महसूल संहितेच्या कलम २०(२), ८५, ८७, (१०६ सह १३५), १२२, १३५, २४७, २५७ अन्वये पारित होणाऱ्या असे आदेश ज्याद्वारे क्षेत्र व हद्दीत बदल होत आहेत तसेच कजाप आदेश यांच्याद्वारे तसेच शेत जमीनिसाठीच्या मुंबई धारण जमिनीचे तुकडे पाडणेस प्रतिबंध करण्याबाबत व तिचे एकत्रीकरण करणेबाबत अधिनियम १९४७ चे कलम ३२(१) नुसार जेव्हा जेव्हा क्षेत्र व हद्दीत बदल करून नवीन भूमापन क्रमांक देणेत येतील तेव्हा त्यास नवीन ULPIN लागू होईल.
 - ५.४. महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता कलम १०६ व १५५ अंतर्गत प्रकरणांमध्ये तसेच टंकलेखनातील चुकांच्या प्रकरणांमध्ये, संबंधित ७/१२ च्या ULPIN मध्ये कोणताही बदल करण्यात येणार नाही.
६. याकरीता केंद्रीकृत अधिकार अभिलेख्यांचा डेटाबेस (centralized database) वापरण्यात येईल.
७. ULPIN कार्यान्वीत करण्याकरीता पुढीलप्रमाणे कार्यपध्दती वापरण्यात येईल.
 - ७.१ प्रत्येक ७/१२ स ULPIN (Unique Land Parcel Identification Number) देण्यात येईल.
 - ७.२. ULPIN अद्वितीय क्रम निर्माती प्रणालीतून (Random Number generator) तयार करून देण्यात यावा. हा क्रमांक ११ अंकांचा असेल व त्यामध्ये हा क्रमांक योग्य आहे की, अयोग्य आहे हे ओळखणारी प्रणाली कार्यान्वीत असेल.
 - ७.३. ग्रामीण भागाचा ULPIN (७/१२ शी संलग्न) हा क्र.१,२,३ व ४ यापैकी कोणत्याही अंकाने सुरू होणारा Random क्रमांक असेल (एकूण उपलब्ध क्रमांक ४००० कोटी)
 - ७.४. जेव्हा जेव्हा भूभागाचे क्षेत्र व हद्दी यात कोणत्याही कारणास्तव बदल होईल तेव्हा नवीन ULPIN निर्माण करण्यात येईल त्यास लेखनप्रमाद दुरुस्ती आदेश अपवाद असेल.
 - ७.५. ULPIN निर्माती व पुननिर्माती यांचा एकमेकांशी संबंध ठेवण्याची दक्षता प्रणाली घेईल.
 - ७.६. ULPIN तसेच QR Code ७/१२ वर नमूद करण्यात येईल.

ब. नागरी अधिकार अभिलेखांकरीता ULPIN:-

१. शहरी भागात सुमारे ६० लाख नगरभूमापन क्रमांक कार्यान्वीत आहेत.
२. संगणकीकृत अधिकार अभिलेख्यांकरीता ULPIN प्रस्तावित करण्यात येत आहे.
३. संगणकीकृत अल्गोरिदमनुसार ULPIN निर्माण होणार असून, त्यामध्ये शहानिशा करण्याची व्यवस्था असेल.
४. दुबार (Duplicate) ULPIN तयार होणार नाही.
५. प्रकरणी ULPIN देण्याची खालीलप्रमाणे कार्यवाही करण्यात येईल.
 - ५.१. अस्तित्वात असलेले सर्व नगर भूमापन क्रमांकांना ULPIN लागू करण्यात (assign) येतील.
 - ५.२ क्षेत्राच्या सामिलीकरणामुळे अथवा पोटहिस्स्यामुळे त्याचे क्षेत्र व हद्दीमध्ये बदल होणार असल्याने तयार होणाऱ्या नवीन नगर भूमापन क्रमांकाला नवीन ULPIN देण्यात येईल.

५.३ महाराष्ट्र जमीन महसूल संहितेच्या कलम २०(२),(१०६ सह १३५), १२२, १३५,२४७,२५७ अन्वये पारित होणारे असे आदेश ज्याद्वारे क्षेत्र व हद्दीत बदल होत आहेत तसेच क.जा.प.आदेश यांच्याद्वारे तसेच शेत जमीनीसाठीच्या मुंबई धारण जमिनीचे तुकडे पाडण्यास प्रतिबंध करण्याबाबत व तिचे एकत्रीकरण करणेबाबत अधिनियम १९४७ चे कलम ३२(१) नुसार जेव्हा क्षेत्र व हद्दीत बदल करून नवीन नगर भूमापन क्रमांक देण्यात येतील तेव्हा त्यास नवीन ULPIN देण्यात येईल.

५.४. महाराष्ट्र महसूल संहिता कलम १०६ व १५५ अंतर्गत प्रकरणांमध्ये तसेच टंकलेखनातील चुकांच्या प्रकरणांमध्ये, संबंधित नगर भूमापन क्रमांकाच्या ULPIN मध्ये कोणताही बदल करण्यात येणार नाही.

६. याकरीता केंद्रीकृत अधिकार अभिलेख्यांचा डेटाबेस (centralized database) वापरण्यात येईल.

७. ULPIN कार्यान्वीत करण्याकरीता पुढीलप्रमाणे कार्यपध्दती वापरण्यात येईल.

७.१ प्रत्येक मिळकत पत्रिकेस ULPIN (Unique Land Parcel Identification Number) देण्यात येईल.

७.२. ULPIN अद्वितीय क्रम निर्माती प्रणालीतून (Random Number generator) तयार करून देण्यात यावा हा क्रमांक ११ अंकी असेल व त्यामध्ये हा क्रमांक योग्य आहे की , अयोग्य आहे हे ओळखणारी प्रणाली कार्यान्वीत असेल.

७.३. शहरी भागाचा ULPIN (मिळकत पत्रिका भूमापन क्रमांक संलग्न) हा क्र.५, ६, ७,८ व ९ यापैकी कोणत्याही अंकाने सुरू होणारा क्रमांक असेल (एकूण उपलब्ध क्रमांक ५००० कोटी)

७.४. जेव्हा जेव्हा भूभागाचे क्षेत्र व हद्दी यात कोणत्याही कारणास्तव बदल होईल तेव्हा नवीन ULPIN निर्माण करण्यात येईल त्यास लेखनप्रमाद दुरुस्ती आदेश अपवाद असेल.

७.५. ULPIN निर्माती व पुनर्निमिती यांचा एकमेकांशी संबंध ठेवण्याची दक्षता प्रणाली घेईल.

७.६. ULPIN तसेच QR Code मिळकतपत्रिकेवर वर नमूद करण्यात येईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक २०२२०७२८१५२६०९७३१९ असा आहे. सदर शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(भगवान सावंत)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत ,

१. विभागीय आयुक्त (सर्व).
२. जमाबंदी आयुक्त तथा संचालक भूमी अभिलेख (म.रा.) पुणे.
३. जिल्हाधिकारी (सर्व).
४. उप जिल्हाधिकारी तथा डी डी ई (सर्व).
५. जिल्हा अधीक्षक भूमी अभिलेख (सर्व).
६. उप विभागीय अधिकारी (सर्व).
७. तहसीलदार (सर्व).
८. उप अधीक्षक भूमी अभिलेख (सर्व) .
- ९ . निवड नस्ती (ल-१).